

25 ÉVE HUNYT EL FASANG ÁRPÁD

I.

(Krakkó, 1912. június 30. – Budapest, 2001. március 12.)
karnagy, kórusvezető, zeneszerző, zenepedagógus, szakközépiskolai igazgató.

1932 és 1938 között a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola zeneszerzés szakán Siklós Albertnél tanult. 1939-ben énektanár és karvezető képesítést szerzett Ádám Jenő növendékeként. 1931–1941 között népiskolában tanított Orosházán. 1941–1950 között a szarvasi, 1950-től 53-ig a soproni tanítóképző intézetben tanított. 1948-ban Pásztai Miklóssal közösen megalakította az OKISZ Erkel Ferenc Vegyeskart. 1953–54-ben a győri Zeneművészeti Szakközépiskola igazgatója volt. 1954–55 között a Népművelési Minisztérium osztályvezetője, majd 1955–58 között a zenei főosztályt vezette. 1958-tól 1972-ig a budapesti Zeneművészeti Szakközépiskola igazgatója volt. 1959 és 1963 között az ELTE-n adott elő. Kórusvezetőként 1934–38 között Orosházán, 1958–69 között Csepelen tevékenykedett.

Nevét ma zeneiskola viseli Csepelen, lásd: *70 éves a Fasang Árpád Zeneiskola; Fasang Árpád Zeneiskola Csepeli Zenélő Gyerekek Alapítványa*, Bp., 2012.

Családjában számos zenész található: fiai közül Fasang Árpád zongoraművész, Fasang Zoltán fuvolaművész, Fasang János fagottművész, unokája Fassang László (Zoltán fia) orgonaművész.

Főbb művei:

- *Jegyzet az ELTE népművelési szak "Zenei kultúra" tárgyához*; Tankönyvkiadó, Bp., 1965
- Fasang Árpád–Németh Kálmán–Ugrin Gábor: *Ének-zene. Tankönyv. Gimn. 1. oszt.*; Tankönyvkiadó, Bp., 1966
- Fasang Árpád–Hegyi József: *Karvezetés 5.*; Tankönyvkiadó, Bp., 1967
- Fasang Árpád–Németh Kálmán–Ugrin Gábor: *Ének-zene. Gimn. 2. oszt.*; Tankönyvkiadó, Bp., 1967
- Fasang Árpád–Kovács Lajos: *Tanári kézikönyv az ének-zene tanításához a gimn. 1-2. osztályában*; Tankönyvkiadó, Bp., 1968
- Fasang Árpád–Németh Kálmán–Ugrin Gábor: *Ének-zene*; Tankönyvkiadó, Bp., 1971
- *Esztétika. Zeneművészeti ismeretek*; Tankönyvkiadó, Bp., 1979
- *Bartók Béla Békés megyei gyűjtései. 260 népdal*; szerk. Fasang Árpád; Megyei Művelődési Központ, Sarkad, 1981 (*Békési műhely*)

Díjai, elismerései:

- 1953 – Kiváló Tanár
- 1962 – Az Oktatásügy Kiváló Dolgozója
- 1972 – Munka Érdemrend, arany fokozat
- 1976 – Kiváló Népművelő
- 1985 – SZOT-díj
- 1992 – Magyar Köztársasági Érdemrend tisztí kereszt

II.

FASANG ÁRPÁD SZÜLETÉSNAPI KÖSZÖNTÉSE¹

FASANG Árpád a budapesti Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskola immár húsz éve nyugalmazott igazgatója egyike volt annak az öt kitüntetettnek, akiknek júniusban a köztársasági elnök a Magyar Köztársasági Érdemrend Tisztikeresztjét átnyújtotta. Az erről tanúskodó oklevél szövege szerint Fasang Árpád a magas kitüntetést a magyar zenekultúráért kifejtett tevékenysége elismeréseként kapta. A kitüntetés kelte: 1992 június 30, Fasang Árpád nyolcvanadik születésnapja.

Akik ismerik őt, jól tudják, hogy az elismerés minden szempontból jogos és indokolt. Visszafelé tekintve az elmúlt évtizedekre, az utolsó húsz évben szinte

¹ Parlando 1992/4.

nem volt olyan kórustalálkozó szerte az országban, ahol ne tűnt volna fel a zsűriben és a találkozó után mindig találóan színes szavakkal elemezte a kórusok és a kórusvezetők munkáját, rámutatva a gyenge pontokra is, de mindig megjelölve a továbbfejlődéshez szükséges tennivalókat

Az 1972-t megelőző másfél évtizedben a budapesti Bartók Béla Zeneművészeti Szakiskola, majd Szakközépiskola igazgatójaként hagyott maradandó emléket az iskola diákjaiban és tanáraiban. Egyik külföldre került tanítványától hallhattuk éppen nemrégiben, hogy azok az elemző összhangzattanórák, amelyeket az igazgatói szobában a tárgy iránt igazán érdeklődő növendékeknek tartott az ott lévő pianino mellett, milyen emlékezetes és élményt nyújtó órák voltak, amelyek hasznára tulajdonképpen csak később, már gyakorló muzsikusként jöttek rá igazán.

A tanárok számára pedig azok az évváró értekezleteken elhangzott elemzések az emlékeztetések, amelyek kritikusan, de további feladatokat pontosan megjelölve adtak képet az iskola munkájáról, eredményeiről és feladatairól. Ezek természetesen kiragadott, eseti példák, az iskola mindennapjaira a sokféle igényt a derűs nyugalommal kiegyensúlyozó harmónia volt a jellemző, ami azért nem nélkülözte a vezetéshez szükséges határozottságot sem.

Nyilvánvalóan még inkább fontos volt ez a különböző érdekütköztetéseket és a politikai hullámveréseket is a magyar zenekultúra és a zenei társadalom érdekében kiegyenlíteni tudó vezetői alkat az 1954 és 1958 közti években, amikor Fasang Árpád a Népművelési Minisztérium Művészetoktatási Osztályán, majd a Zenei Főosztály vezetőjeként tevékenykedik. 1956-ban a minisztérium Forradalmi Bizottságának a tagja. Ekkor intézkedik pl. úgy, hogy az utazó tanárok kapják meg fizetésüket Budapesten a minisztériumtól, mert a külső körülmények kényszere miatt nem utazhattak el iskolájukba. Kis ügy? Lehet, de jellemzően emberközpontú, ő az, aki 1955-ben felkéri Kodályt, hogy vállalja Bartók halálának 10 éves évfordulóján az ünnepi beszédet s ő közvetíti Kodály feltételét ehhez: ne csökkentsék az általános iskolai énekórák számát - ami már tervbe volt véve – s ezt sikerült elérni! „Nem a tisztség volt a fontos, amit betöltöttem, hanem az, hogy annak révén mennyire tudtam szolgálni és építeni a magyar zenekultúrát” – mondja ő maga ez időkről.

Az ezt megelőző években – mint aztán később is – a pedagógia volt munkásságának gerince. „Szerettem és szeretem az embereket és boldog voltam és vagyok, ha a jó tulajdonságokat sikerül a felszínre hozni a gyerekekben, és a fiatalokban” – mondja.

Erre törekedett ifjú tanítóként Orosházán, ahol 1931 és 1941 közt egy évtizeden át tanította az 1. és 2. osztályos elemistákat, ez az elv vezette a szarvasi, majd a soproni tanítóképzőben, mint tanítóképző intézeti énektanárt és igazgatót az ezt követő években. 1953/54-ben a tanítóképzők országos zenei szakfelügyelője, majd rövid ideig a Győri Zeneművészeti Szakiskola igazgatója.

Pedagógiai munkásságát még egy másik mondattal jellemzi: „Igyekeztem medret szabni annak a tudásvágnak, ami a gyerekekben élt.” A tudásvágy persze benne, az ifjú tanítóban is eleven volt: ez vezette a Zeneakadémiára, ahol a zeneszerzés, majd középiskolai énektanári, s végül az akkori tanítóképző intézeti zene- és énektanári szakot, az un. Apponyi Kollégiumot végezte. 1941-ben kelt, csupa kitűnő osztályzatot tartalmazó oklevelén Dohnányi Ernő, Ádám Jenő, Zalánffy Aladár, Bárdos Lajos, Harmath Artúr, Szakolczay Riegler Ernő neve szerepel – a névsor önmagáért beszél. Zeneszerzést Siklós Albertnél, orgonát Zalánffy Aladárnál, népzeneét pedig természetesen Kodálynál tanult.

E nagy nevek mellett még ma is meghatottan említi a miskolci tanítóképzőbeli egykori énektanárát, Becht Józsi bácsit, akiről csak utóbb tudta meg, hogy neki, az apa nélkül maradt félárva diáknak éveken át fizette a zeneiskolai tandíját, hogy folytathassa a zenei tanulmányait. „Becht Józsi bácsinak e gesztusa egy életre adóssá tett engem – mondja – s én igyekeztem mindazoknak segíteni, akik erre hozzám hasonlóan rászorultak. Sohasem volt szükségem hosszú gondolkodásra ahhoz, hogy tegyek valamit mások érdekében, ha erre módom és lehetőségem nyílt. Nem utolsósorban ez az indíttatás kötött a pedagógiai munkához egy életen át. A pedagógia fő feladatának pedig azt tartom, hogy a fiatalokban, akik nem ’profi rosszak’, hanem ’dilettáns jók’, ezt a jóság terén való dilettantizmust fejlessze profi jósággá. Szakszerűbben kifejezve: a szakmai képzés előtt és mellett alakítson ki a fiatalokban olyan alapvető emberi értéktudatot és magatartásformát, amelyre aztán nyugodtan építhető bármilyen szakmai tudás, ami esetünkben a zeneművészet bármely ága.”

Köszöntőnk zárásaként a Parlando (amelynek egyik alapítója volt 34 évvel ezelőtt) nevében, de bizonyára minden diák és egykori tanártárs nevében is szeretettel gratulálunk Fasang Árpádnak mind 80. születésnapjához, mind magas kitüntetéséhez, abban a reményben, hogy még sokáig lesz tevékeny munkatársa a magyar zenei életnek, a magyar zenekultúrának.

Péter Miklós

III. BÚCSÚZUNK FASANG ÁRPÁDTÓL²

89 éves korában elhunyt Fasang Árpád karnagy, nyugalmazott szakiskolai igazgató, a Parlando szerkesztőbizottságának alapító tagja. A kiváló pedagógustól, népművelőtől, egykori kollégánktól az alábbimegemlékezéssel, valamint Feuer Mária három évtizeddel ezelőtti interjújának felelevenítésével veszünk búcsút.

MINDIG TANÍTOTT!

Rövid megemlékezésemnek nem szeszélyből vagy túlzásképpen adtam e címet. Őszinte meggyőződése – ezt mások is igaznak fogják látni –, hogy így volt. Szomorúan kaptam a hírt, hogy eltávozott közülünk FASANG ÁRPÁD zeneszerző, nyugalmazott tanár, igazgató, a Pedagóguskórusok Országos Társasága elnöke –, hogy csak legismertebb funkcióit említsem itt meg. Hosszú, tartalmas életében (89. évében hunyt el) tevékenysége oly sokoldalúan szerteágazó volt, hogy e rövid emlékezésben nem felsorolható.

Magam, mint énekkarvezető ismertem meg. Harminc évi ismeretségünk idején rendszeresen a pedagógus énekkarok közös koncertjein találkoztunk. A kórusok műsorainak elhangzása után megbeszéléseken hallgathattuk meg Árpád bácsi véleményét. Minden értékelése őszinte volt, nem hallgatta el az intonációban, hangképzésben, a művek előadásában általa felfedezett hibákat. Megállapításai mindig „ültek”, de soha nem sértettek, hanem biztatóak voltak. Bírálatainak mindig nagyobb volt a pozitív, mint a negatív oldala. Milyen őszintén tudott örülni annak, ha egy kórusmű interpretációjában jót hallott.

Számomra élmény volt hallgatni – úgy hiszem, nem egyedül voltam így – midőn olykor egy-egy szóban lévő kórusműről beszélt. A szövegről és zenébe átültetéséről, a kettő összefüggéséről, a zeneszerző szándékáról, a mű emberi lélekre gyakorolt hatásáról mélyre ható elemzések hangzottak el ilyenkor ajkain.

Nincs szándékomban elhallgatni, hogy rendszeresen leveleztünk. E levelezés kezdeményezője én voltam. Mint zeneszerzőtől kértem és kaptam tőle tanácsokat. Olyan is előfordult, hogy saját műveinek kottáját küldte el. Levelei – melyeket máig őrzök – is mélységes emberségét bizonyítják, melyről bárki meggyőződhet, ha beszélgetett vele. Ilyen alkalmakkor is áradt belőle a tanító

² Parlando 2001/6.

jószándék. Minden mondatából tanulni lehetett, ha nem éppen zenei-szakmai téren, akkor a tiszta emberi gondolkodást, akaratot.

Amint ajkai kinyíltak, tanító szavak áradtak onnan. Sajnos, ma már csak múlt időben mondhatjuk.

Kövecs Imre karvezető, ny. zeneiskolai ig. Hajdúnánás

IV. LAUDATIO – FASANG CSALÁD³

Napjainkban, amikor az emberi társadalom történelmileg kialakult alapintézményét, a családot, emberi közösségünk legkisebb élő sejtjét szinte civilizációs és ontológiai bomlás fenyegeti, rendkívül időszerűnek és fontosnak érezhetjük, hogy minél többet és hangsúlyosan beszéljünk a családról, felmutassuk a családi élet értékeit és szépségeit, egyéni és közösségi boldogulásunk nemzetmegőrző szerepét népünk sorsának formálásában.

Megtiszteltetésnek érzem, hogy ezen a fórumon a Fasang családról szólhatok, amely – személyes tapasztalati élményeim alapján állíthatom – szeretetből fogant lelki harmóniájával, tisztességével, a magyarság iránti elkötelezettségével példamutató érték lehet – az elkövetkező nemzedékek számára.

A Fasang család nagy család és többségében muzsikusként született. Úgy vélem, nincs is talán olyan zenész, aki ezt a családnevet nem ismeri széles e hazában. Ebben az értelemben a családalapító Fasang Árpád, aki 1912-ben látta meg a napvilágot a lengyelországi Krakkó városában. Édesapja, Fasang Gyula vasmunkás, pontosabban hengerész, aki a századeleji ipari fellendülés sodrában bejárta fél Európát, így jutott el Krakkóba, ahol meg is házasodott. Fasang Árpád itt kapta a keresztnévét, amire nagyon büszke volt, merthogy a lengyelek névadó listáján ez a név nem szerepelt, de az édesapja ragaszkodása nyomán mégis bejegyezték. Édesanyja egy lengyel asszony, megérdemli, hogy a nevét megjegyezzük: Antonia Swidinszki. Édesapja az első Nagyháború idején hazafias kötelességének érezte, hogy haza jöjjön Magyarországra: négy évi katonáskodás után tért vissza a frontról – nagybetegen, és 1927-ben nagyon fiatalon elhunyt.

³ Dr. Tóthpál József laudációja elhangzott a Magyar Tudományos Akadémia Dísztermében a MAGYAR ÖRÖKSÉG DÍJ átadó ünnepségen, 2017. IX. 23-án és megjelent a Parlando 2017/5. számában.

Fasang Árpád az elemi iskoláit Új-Diósgyőrben végezte, majd a miskolci Református Gimnáziumból a miskolci Evangélikus Tanítóképzőbe iratkozott át, ahol 1931-ben kántor-tanítói oklevelet szerzett. Ezt követően Orosházán pályázat útján segédtanítónak választották, majd négy év múlva rendes tanítói beosztásba került. Összesen tíz nehéz évet töltött Orosházán, közben a Zeneakadémián 3 diplomát szerzett: zeneszerzőit, középiskolai énektanár-karvezetőit és tanítóképzői énektanárit. Tanárai közül megemlíthetjük Siklós Albertet, akinél zeneszerzést, Kodály Zoltánt, akitől népzénét és Ádám Jenőt, akitől zeneelméletet, szolfézszt, karvezetést és zenepedagógiát tanult. Ekkor kötött házasságot Orbán Évával, aki szintén zenetanár, és a későbbiekben Szőnyi Erzsébet két gyermekoperájának: *A didergő király* és *Az arany szárnyú méhecske* szövegkönyv-írója. 1950-től a soproni tanítóképző intézet tanára, egyúttal óraadó tanár a Soproni Evangélikus Teológián. 1953-tól a győri zeneművészeti szakközépiskola igazgatója és a tanítóképzők országos zenei szakfelügyelője. Ezután, ha lehet, még bonyolultabb időszak következik: 1954 és 1958 között a Népművelési Minisztériumban előbb a zeneoktatási osztály, majd a zenei főosztály vezetőjévé nevezik ki. Ráadásul 1956-ban a Zeneművész Szövetség kormánybiztosa. Egy későbbi beszélgetésben büszkén említette, hogy „a forradalom után egyetlen muzsikus hajszála sem görbült.”

Ebben az időszakban került közelebbi kapcsolatba Kodály Zoltánnal, akinek teljes bizalmát élvezte a zeneszerző haláláig. A Bónis Ferenc zenetörténész által szerkesztett *Így láttuk Kodályt* című kötetben oldalakon át olvashatjuk személyes vallomását a huszadik század egyik legkiválóbb magyar művészeről és tudósáról. Már az első beszélgetések alkalmából szóvá tette Kodály, hogy zeneoktatásból még mindig kevés jut a népnek. Túlméretezettnek tartotta a Zeneakadémiát, úgy vélte, „a gúlát a hegyéről a talpára kell állítani”, - széleskörű alapfokú zeneoktatást kívánt, s az ének-zenei tagozatú általános iskolát tartotta a nép érdekében valónak. Ez a későbbiekben meg is valósult, mintegy kétszáz ilyen iskola működött a rendszerváltozás előtt. Napjainkban az utóbbi időkben ezeknek a száma, vélhetően a digitalizáció hatására, jelentősen csökkent. Ezeknek a beszélgetéseknek az volt a következménye, hogy vidéken zeneiskolák sora létesült: többek között Jászberényben, Komlón, Orosházán, Oroszlányban, Salgótarjánban és Szekszárdon. Kodály rendkívül nagyra becsülte Fasang Árpád áldozatos munkásságát.

Fasang Árpád, Nemesszeghyné Szentkirályi Márta és Nemesszeghy Lajos Kodály páholyában az 1957-es színházi ünnepségen (Forrás: Heltai, 2008.)

1958-ban sajátos fordulat történt Fasang Árpád életében, felesége visszaemlékezése szerint a főhatóság miniszterhelyettese (bizonyos „György barát”) a következő szavakkal búcsúzott tőle: „Most két évre a soron következő feladataink legfontosabbja a párt vezető szerepének biztosítása a zenész társadalomban is, erre a feladatra Önt nem tartjuk alkalmasnak.” Ekkor a budapesti Bartók Béla Zeneművészeti Szakiskola igazgatójává nevezték ki. Itt dolgozott az 1972-ben történt nyugdíjazásáig. Utána sem unatkozott: karnagyai továbbképzések előadója és vezetője, az Országos Filharmónia ifjúsági hangversenyinek műsorvezetője évtizedeken át, pedagóguskórusok istápolója, a rendszerváltás idején pedig a Pedagóguskórusok Országos Társaságának egyik alapítója, első elnöke, majd örökös tiszteletbeli elnöke, – a KÓTA tiszteletbeli elnöke és még sokáig sorolhatnánk különféle tevékenységeit. Felesége véleménye szerint Fasang Árpád Albert Schweitzerhez hasonló lelkületű ember, aki nem vállalt ugyan Afrikában, Gabonban missziót, de zenei nevelő munkájával és végtelen emberségével mindent megtett másokért, amit megtehetett. Lévén, hogy őt személyesen ismerhettem, magam is úgy vélem: Fasang Árpád a magyar Albert Schweitzer, aki (mint Lambaréné gyógyító orvosa) az élet feltétlen tiszteletének etikáját hirdette és gyakorolta. – Munkásságát a magyar állam számos elismerés mellett a Magyar Köztársasági Érdemrend tisztí keresztjével jutalmazta.

Fasang Árpád házasságából négy gyermek született: Árpád, Zoltán, János és Márta. Márta kivételével, aki öt évig az Állami Balett Intézetben tanult, de mert

itt kellemetlen tapasztalok érték, könyvtárosi pályára tért, s jelenleg a Baár-Madas Református Gimnázium és Általános Iskola tantestületének tagja; az ő kivételével, a fiúk, a férfiak a muzsikusi hivatást választották.

Ifj. Fasang Árpád (1942–2008) zongoraművész, kulturális diplomata, UNESCO-nagykövet

A legidősebb fiú, Árpád – a Bartók Béla zeneművészeti szakközépiskola elvégzése után a Zeneakadémia hallgatója lett, ahol 1969-ben zongoraművészi-zongoratanári diplomát szerzett. Zempléni Kornél és Szegedi Ernő növendéke volt, zeneszerzést Sugár Rezsőtől tanult. (Akadémiai évei alatt a Párizsban élő Cziffra György, világhírű magyar zongoraművész támogatásával lehetősége nyílt egy évet a francia fővárosban tanulnia.) Ezt követően a Muzsika című folyóirat egyik szerkesztője, egyidejűleg zenei rendező a Magyar Rádiónál. 1974 és 1977 között a finnországi Jyväskylä és Oulu konzervatóriumának zongoratanára, 1977-től 1991-ig az Országos Filharmónia szólistája, 1991-től 1994-ig az UNESCO Nemzeti Bizottsága főtítkára, 1995-1999-ig az Európai Demokrata Fórum magyar szekciójának igazgatója, 2000-től 2004-ig az UNESCO magyar nagykövete Párizsban. Előadóművészi tevékenysége mellett (Dohnányi eszményi rapszódijával vizsgázott a Zeneakadémián, sok Mozartot, Brahmsot, Lisztet, Bartókot, Schumann és Debussyt játszott) - intenzív közéleti szerepet vállalt a rendszerváltás időszakában: a Magyar Demokrata Fórum Etikai Bizottságának első elnöke; valami hasonló szerepre törekedett, mint Németh László az 1930-as években, szellemi szervezőként kívánt lenni a magyar értelmiségnek a rendszerváltást követő időkben. Mindent megtett a magyar és a francia kulturális kapcsolatok fejlesztéséért, mert úgy vélte, hogy a magyarok és a franciák szabadság utáni vágya egy törőből fakad. Fel akarta ébreszteni a magyar értelmiség lelkiismeretét és felelősségét, mert látta, hogy nagyobb erő ebben az

időben nem volt az országban a széthúzásnál... *Gondolkozzunk együtt az értelmiség hivatásáról 1995-ben* című tanulmányához a politikus, a tudós és a művész értelmiség legjobbjai köréből hozzászólásokat, véleményeket gyűjtött, és két kötetbe szerkesztve közreadta azokat. Mélyebb és bővebb elemzés szétfeszítené e laudáció kereteit, ezért hadd idézzünk egyet a kötet belső mottói közül: „Amikor Nyugatról barna, Keletről vörös veszedelem rémíszített, s már nemcsak a történelmi osztályok, hanem a középosztálybeliek is elvesztették nemzetvédő szerepüket, egy Németh László nevű értelmiségi azt mondta, küldetésed van, János, új középosztállyá kell művelned magad, légy a minőség forradalmára, teremts kert-Magyarországot.” Megrögzött konszenzuskeresőnek tartotta magát. Kitüntetései: Francia Nemzeti Érdemrend lovagi fokozat (1995), Francia Becsületrend lovagi címe (2001), A Magyar Köztársaság Nemzetközi Kapcsolataiért (posztumusz, 2010).

Fasang Zoltán (1944) fuvolaművész

A Fasang család másik két férfi tagjáról szólván el kell mondanom, hogy Fasang Zoltán életének nagy részét a Magyar Állami Operaház zenekarában töltötte, mint első fuvolás. Közben a családi hagyományt folytatva, fiataloknak tanított fuvolát és kamarazenét, Debrecenben, Győrben és Budapesten a Weiner Konzervatórium tanszakvezetőjeként. Fasang János a Duisburger Phylharmornie Deutsche Oper am Rhein zenekarának szóló fagottosaként muzsikált, emellett Essenben a Musik Hochschulén tanított fagottot és kamarazenét.

Fassang László (1973) orgonaművész

Miközben megjelent az új nemzedék, Fasang Zoltán fiúgyermekként, Fassang László személyében, aki immár, mint orgonaművész járja Európát, járja a világot... Versenygyőzelmei közül kiemelkedik a 2002-es Calgary improvizációs aranymedál és a 2004-es Chartres-i interpretációs nagydíj és közönségsdíj. Jelenleg a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem és a Párizsi Conservatoire tanára. A MŰPA orgona koncertsorozatának művészeti vezetője. Tevékenységét 2006-ban Liszt díjjal és Prima díjjal, 2013-ban Gramofon díjjal ismerték el. 2016-ban Érdemes Művész kitüntetésben részesült

Felvetődhet a kérdés, mi a titka a Fasang családnak? Azt hiszem: a genetikai örökségen, a tehetségen túl maga a zene, a zene éthosza, amelyből a hit, a hűség, a szeretet és a tisztesség erénye árad. Martin Heidegger, a huszadik század jeles német filozófusa, a fundamentális ontológia tudósa szerint: „az emberi lét pásztora a tisztesség”.

Tisztelt Hallgatóság! Engedjék meg, hogy laudációmát egy a Fasang Árpáddal a protestánsok gyülekezetében egyvallású muzsikus tanár (Arany János) „in memoriam” megfogalmazott mondataival zárjam: „Fasang Árpád boldog fogékonysággal értette meg és adta tovább Isten szeretetét, s egész élete példázata, hogy van olyan dolog, amelyből minél többet adunk másnak, annál több marad nekünk. Az Úr Isten gazdagon megjutalmazta: engedte neki meglátni, hogy magvető munkája, mint fordul termőre sok száz tanítványának – s ami még személyesebb öröme volt – saját tehetséges gyermekeinek és unokáinak sikereiben.”

V.

MIÉRT IGEN, MIÉRT NEM? ZENÉRŐL – TÍZ PERCBEN Fasang Árpád előadása⁴

Ének-zene oktatásunk az utóbbi időben – örvendetesen – a közérdeklődés homlokterébe került. Nemcsak úgy, hogy a külföldi szakemberek mintát keresnek abban a maguk számára, hanem oly módon is, hogy számot vetünk eredményeinkkel, keressük a még célravezetőbb megoldásokat. Az ének-zene tanításának közügygé válásában jelentős kezdeményezés volt az a két tanácskozás is, amelynek a Magyar Rádió szélesnyilvánosságot adott. Bizonyára sokan felfigyeltek az ott elhangzottakra.

A közügy fogalmának azonban csak egyik kritériuma, hogy sokan tudnak róla. A másik – az elsőnél még fontosabb kíváncsi, hogy sokan álljanak az ügy mellé. Ezt szeretném szolgálni azzal a néhány gondolattal is, amelynek elmondására most lehetőséget kaptam. Híveket szeretnék toborozni ének-zene oktatásunk ügye mellé. Meg a többször elmarasztalt tanácsi dolgozók között is, akiktől egy-két megnyilatkozás féltia ének-zene oktatás ügyét. Velük lesz a legkönnyebb dolgom. Több mint két évtizedet vidéken működtem. Ott dolgozó kollégáimmal, munkatársaimmal és volt tanítványaim népes seregével való kapcsolatom azóta sem lazult meg. Ismerem ügyszeretetüket és nyugodtan hozzátehetem, hozzáértésüket. Bennük való bizalmamat néhány negatív példa sem ingatja meg.

Pozitív példát viszont annál többet tudok mondani. Az ifjúsági hangversenyeken én nem odaparancsolt fiatalokkal találkozom, hanem kíváncsian, várakozóan rám villanó szemekkel, olyan gyermekekkel, akik várnak valamit tőlem és a hangverseny minden szereplőjétől.

Pozitív jelenségnek tartom azt is, hogy pl. Békésen egy fiatal állatorvos a feleségével együtt a tanyavilágból jött el a hangversenyre. Mindketten Budapesten nőttek fel. Amikor megkérdeztem tőlük, hogyan vállalkoztak arra, hogy ennyi áldozattal szélben, sárban bejőjenek egy hangversenyre, azt felelték, hogy Budapesten az Állatorvosi Egyetem pinceklubjában annyira megszerették a komolyzenét, hogy már alig várták, hogy eljöhessenek erre a koncertre.

⁴ Elhangzott a Magyar Rádió azonos című esszé sorozatában. Írásban: Parlando 1973/6.

Ez csak egyedi eset – hangozhat az ellenvetés. Az lehet, hogy a negatívumok tömegében elenyészőnek tűnik. De egy szerencsés tendenciára utal és éppen ezért számomra többet mond, mint egy sereg hideg szkepticizmus.

Visszatérve az ifjúsági hangversenyek közönségére engem nem az nyugtalanít, hogy odaparancsolták őket vagy sem, hanem az, hogy tudunk-e számukra olyan zenei élményt biztosítani, amely odaköti őket a zenéhez, amelytől a következő alkalomra már nem kell őket odaparancsolni.

Kodályt idézem, aki ebből olyan nagy gondot csinált, mint ebben az országban senkimás: „Ha a legfogékonyabb korban, a 6. és 16. év közt egyszer sem járja át a gyermeket a nagy zene éltető árama, akkor később már alig fog rajta. Sokszor egyetlenélmény egész életre megnyitja a fiatal lelket a zenének. Ezt az élményt nem lehet a véletlenre bízni. Ezt megszerezni az iskola feladata.”

Ha már azt állítjuk – szerintem felületes általánosítással – hogy az iskolai énektanítás nem érte el a célját, tegyenek meg mindent a művészek, hogy a gyermekek ilyen egész életükre kiható élményben részesülhessenek az ifjúsági hangversenyeken.

VI.

BILLER ISTVÁN

ÉLETEM. BESZÉLGETÉS FASANG ÁRPÁDDAL (2/1)

(1984. december 28.)

Parlando [1989/12.](#) szám (18-25. old.)

BILLER ISTVÁN

Beszélgetés Fasang Árpáddal (2/2)

(1984. december 29.)

Parlando [1990/1.](#) szám (10-19. old.)